

TELEGRAFUL ROMÂN.

Nr 112. ANULU XI.

Sabiu, in 12 Decembre 1863.

tru provinciilor din Monarchia pe unu anu
8 fl. era pe e jumătate de anu 4. fl. v. a
Pentru primo si trei straine pe anu 12 fl.
pe 1/2 anu .6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru
intea ora cu 7. cr. sirulu cu litere
mici, pentru dona ora cu 5 1/2 cr. e
pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v.

INSCIINTIARE DE PRENUMERATIUNE

la „TELEGRAFUL ROMÂNŪ“

pe anulu venitoriu 1864.

Cu 1 Ianuaru 1864 incepe „Telegrafulu Român“ a dăoesprediecea ora cursulu seu anualu. Procederea lui in tempulu acest'a, si anume in ceste din urma - lu scutesce de necessitate de a desfasinã aci program'a sea politica, carea nu e si nu va sa fia alt'a, decâtu a natiunei române din Transsilvania si din tota monarchia.

De aceea nu ne remâne alt'a, decâtu a atinge pe scurtu cuprinsulu lui in materia si forma, si a cere si pe venitoriu sprijinulu, prin care am fostu imbarbatati din partea publiculu român din tôte partile pâna acum.

„Telegrafulu Român“ se va ocupa si pe venitoriu mai multu cu causele nôstre din la untru decâtu cu cele din afara, mai multu cu cele mai de aproape decâtu cu cele mai indepartate. Elu dupa potintia in articuli ne epatori va espune si va desbata cestiunile cele mai mari ale dilei din patria, monarchia seu - dupa impregiurari si din Europ'a preste totu; va comunica fãra partinire si patima pertractãrile corporatiuniloru politice, literarie, industriare, filantropice s. a. precum Diet'a, Senatulul imperialu, Associatiunea etc.; va aduce corespondintie numeroase din tôte partile locuite de Români, corespondintie despre tota ceresare in vietia mai nalt anatiunei, a unei parti seu particele a eii; va dá unu tablou pregnantu despre politic'a altoru staturi; va presarã in fine noutãtiele de di si câte ceva beltristicu cá o lectura usiãra printre materiile cele seriãse desbatute; va publicã in fine decisiunile Associatiunei, ale Comitetalu juristiloru, precum si alte oferte, atãtu oficiãse, câtu si private.

Ne aflãmu in timpuri grave, care potu deveni si mai grave, si asiã se face datorintia indoita pentru ori ce Român, a se interessã si a participã cu trupu cu sufletu la vietia publica politica spiritala a natiunei sole. De aceea ori ce apelu maiesticu cãtra natiune ni se pare de prisosu.

Formatulu si pretiulu „Tel. Rom“ remãnu neschimbate.

„Telegrafulu Român“ adica va costã pentru Sabiu: pe anu 7 f., pe 1/2 anu 3 f. 50 xr.; pe 1/4 anu 1 f. 75 xr. — Pentru Transsilvania si monarchia austriaca pe anu 8 f. pe 1/2 anu 4 f., pe 1/4 anu 2 f. v. a. — Pentru principatele române unite: pe anu 12 f., pe 1/2 anu 6 f., pe 1/4 anu 3 f. v. a. —

Rogãmu pre dd. abonanti a tramite pretiurile de abonamentu câtu mai curendu, cá sa ne sciam orientã.

Adressele ne rogãmu a se scrie cetetiu, a se insemnã si post'a din urma, si la casuri dubie a se pune lângã numirea romanãsa a orasiulu seu satulu si numirea germana seu magiara.

Epistole nefrancate nu se priimescu; manuscripte n'ntrebutintate nu se retransmitu, ci se nimicescu.

La casuri de nepriimire a vreunui numeru se reclama in epistole nefrancate si nesigilate.

Abonamentulu se face la Editur'a „Telegrafulu Român“ in Sabiu.

Redactiunea si Editur'a „Tel. Rom.“

Dela senatulu imperialu.

Ne opriseramu la siedintia 61. a casei ablegatiloru. La titlulu „acoperire“ alu bugetulu militaru maioritãtea propusese 15,756,909 f., pecandu minoritãtea pretinsese cu 1 1/2 millionu mai multu, de ore ce din anulu trecut prisosise atãt'a, si dupa unu conclusu alu senatulu imperialu din a. 1862 prisosintia dintr'unu anu trece in veniturile anulu venitoriu. Acãsta parere o apera referint. Giskra; ear Winterstein apera parereã maioritãtii, ca fiindu socotelele incurcate, sa se puna intre venituri numai 900,000 f. Ministrulu Lasser cãrea a combate pre Giskra, accentuandu ca intre acelu 1 1/2 millionu 115,853 f. suntu ai fondulu pentru cultur'a graniceriloru, ear 33,423 f. pentru educatiunea graniceriloru, cu care ambele senatulu imperialu n'are de a face, ci numai regimulu. Cu acesteã siedintia 61. se gata, si lupt'a inceputa in acea siedintia se continua

in siedintia 62 din 2/14, Dec., in careã scen'a si persoanele remãnu mai neschimbate. Dupace respunde Br. Kalchberg la unele interpellatiuni privitoare la drumuri de feru, ministrulu Lasser staruiesce de nou, a nu se priimi summele de mai susu ale fonduriluru graniceresci intre veniturile straordinare ale armatei. Giskra sta pe lângã parereã sea. Min. Lasser pelãnga a sea. Ministrulu Degenfeld de nou vine cu protestele incontr'a amestecãrei senatulu imperialu in afacerile acestoru fonduri, care nu stau sub control'a senatulu imperialu. Giskra apera

senatulu imperialu de invinuirea, ca elu aru voi sa confroleze acele fonduri; ci senatulu va numai atãt'a, cá summele acelea inca sa intre in bugetu, si sa nu remãna lângã bugetulu constitutunalu si altu bugetu, absolutu. Ministrü Lasser, Degenfeld si Plener ceru totdeodata cuventulu (Iaritate), spre a se apera incontr'a votulu minoritãtii. Referint. maioritãtii, Winterstein, vine si elu a spijini votulu minoritãtii, dupace au auditu, dice, cuventulu ministrulu de finantie. Si asiã propunerea minoritãtii comitetulu: cã restulu de cassa din 1862. in summa de 1,500,000 f. sa se treca intre veniturile armatei pe anulu venitoriu, se priimescu cu 64 contr'a 52 voturi.

Asemenea se priimescu dupa propunerile comitetulu:

1. Contributiuni directe din granitia militara 2,743,675 f.
2. „ indirecte „ „ „ 156,158 f.
3. Alte venituri „ „ „ 7,557,076 f.
(Propunerea min. Lasser: a se trece numai 7,382,920 f., cade.)
4. Rescumperare pentru arme etc. 5,300,000 f.

Nici angustimea foii nôstre nu ne ierta, nici interessulu cititoriloru nostri nu va pretinde, cá sa nsirãmu tôte pertractãrile privitoare la bugetulu armatei. Destulu atãt'a, ca comitetulu de finantie urmãza pâna 'n capetu principulu celei mai strinse crutiãri. Giskra si ministrulu de resboiu Contele Degenfeld suntu personagele cele mai de frunte in

tota sedinti'a, cel'a aperiandu drepturile constitutiunale, ce competu casei: de a se amesteca in privinti'a finantieloru si 'n afacerile armatei, ear cest'a mai cu sema protestandu si contrastandu la atari incercari. Mai tote propunerile comitetului privitoare la reductiuni in arme, in zidiri militare, in pensiunari s. a. se primescu. Schindler sprijinesce pre Giskra; Früh pre Ministrulu. Catra capetulu sedintei vorbesce Tom an per longum et latum despre graniti'a militura croato-slavona, si fiindca atinge si regimentele de fruntariu din Transsilvani'a: de aceea Baritiu i raspunde, panacandu in fine Zimmermann trage atentia casei asupr'a impregiurarei, ca nu e aici tempulu si locul de a se slobozi cineva la deductiuni istorice.

Ca sa spunemu pe scurtu rezultatulu acestoru desbateri langi, parte si infocate si interesante: regimulu ceruse pentru armata 122 milliõne pe periodulu de 14 luni, si senatulu imperialu iscade cam 6 milliõne f.

Bugetulu Cancellariei aulice transsilvane.

Credindu ca va fi nu numai de interesu, dar si de lipsa pentru ori ce Transsilvanu, a cunoasce bugetulu seu starea speseloru si a veniturilor patriei sele, facemu sa urmeze dupa protocolulu stenograficu alu senatulu imperialu datele respective. Atatu la venituri, catn si la spese tempulu e computatu pe periodulu de 14 luni, adica din 1 Noembrie 1863 pana 'n 31 Decembre 1864 c. n.

Summele dar se repartiescu asiã:

I. Spesele tote la olalta ordinare, si extraordinare, facu 3,838,866 f si anume subt urmatoarele 15 titluri:

1) Conducerea centrala	183,279 f.
2) Spese provinciale	100,000 f.
3) Oficie administrative politice	1,101,487 f.
4) Institute de pedepsa (prinsori)	141,328 f.
5) Oficie inginerescei	96,544 f.
6) Cladirea drumurilor	627,225 f.
7) Cladiri de apa	6152 f.
8) Pentru Institute religiuare catolice	10,549 f.
9) Fundatiuni si contingente pentru culte	124,859 f. *)
10) Ecuivalente si antecipatiuni	4136 f.
11) Consiliarii de instructiune	6,253 f.
12) Aduase dela statu pentru scole	16,048 f.
13) Fundatiuni si contingente pentru instructiune	147,963 f.

(si anume pentru academi'a de drepturi din Sabiu 3000, pentru cea din Clusiu 18,257, pentru gimnasiulu greco-orientalu-din erõre greco-unitu—din Brasiovu si pentru celu greco-unitu din Naseudu cate 4000 f., pentru unu institutu de pedagogia in Naseudu 2000, in fine pentru orfaneulu teresianu din Sabiu 4200 f.)

14) Administratiunea justitiei	760,077 f.
15) Gendarmeri'a	528,667 f.
II. Acoperirea in summa summarum	91,076 f.

Sabiu in 11 Dec. Cele trei comitete relasate de dieta pentru compunerea unui proiectu de ordine dietala (lege electorala), apoi pentru forulu judecatorescu de instanti'a a trei'a, in fine pentru causelo urbariale, parte si-au ierminat, parte si au intreruptu lucrãrile pana dupa serbatorile apusene. Terminate sunt de eri lucrãrile comitetului pentru tribunalulu supremu, ale celui pentru causele urbariale va continua dupa serbatori, ear oclu pentru legea electorala incheia sedintiele sele, la demandarea mai inalta, in 30 Dec. c. n., ori va fi gat'a ori nu. Din impregiurarea aceea, ca amplotiloru li se demandã a se afla indata pe la posturile sele, credemu ca potemu concheia, ca redeschiderea dietei nu ve urma tocmai preste eurendu, de nu cumva fortunele din afara o voru spulberã de totu.

De langa Chei'a Turdei in 5 Decembre 1863.

Eu sumu de acea parere, ca-mi implinescu o datoria, candu voiu face publiculu cunoscutu mai multe fapte marimose ale meritatulu nostru barbatu Ladisla u Tordai si ca supplementu la corespundinti'a din nr. „Tel. Rom.“ 104 din Tergulu Muresiului, din care vedemu, ca au lasatu unu capitalu de 2000 fiorini v. a., ca din interesele acestui capitalu sa-se ajutore unu studente.

Acestu bravu fiu alu patriei nostre au mai facutu si alte merite, si pentru preliminar voiu sa aducu innainte si ceva din biografi'a mentionatulu. — Laudatulu Domnu e nascutu in orasiulu Turd'a, de unde si-au imprumutatu si connumele. In prunci'a sea, fiindu intr'o di la plugu, consotiulu seu tractandulu cam rusticesce, Tordai l'au parasitu — totu deodata si locul nascerei sale; dupa care din propri'a

*) Fara de summele cerute de dd. Negrutiu si Pope'a. Red.)

serguintia au inceputu cursulu inveciatiei, i-au favoritu fortun'a, de si fara ajutorulu parintescu au inaintatu, pana candu au ajunsu in oficiu ca Directoru la Protocolulu Cancellariei aulice transsilvane.

De stau fostu nascutu din parinti de legea greco-resaritena, dara acesta relege parintesca au fostu silitu a-o stramuta dupa obisninti'a cea trista a tempului antemartialu; — acumu la adenci betranetie, ajungendu in pensiune, pana au fostu in vietia, totusi si-au adusu aminte de credinti'a sea cea stramosiesca, si i s'au sternitu acelu nobilu indemnu, incatu au mai statornicitu o fundatiune de 1000 f. v. a., ale carei interese sunt menite pentru ajutorinti'a Preolimei gr. res. din Turd'a vechia successive pana va exista acesta relege ortodoxa, prin urmare e obligatu fiacare successoru Preolu a slvi in totu anulu mai multe servitii diverse pentru mentinutul fundatoriu si pentru spiritele parintiloru lui. — Biserica din Turd'a cea resaritena in anii trecuti fiindu consumata prin focu, au ajutat'o cu 100 f. v. a. La 4 nepoti ai sei au daruitu 400 f. v. a. Asiã fia-i tieren'a usiora! —

Cine-i cunoscutu cu locurile campiei, acel'a va sci judeca greutatea, cu carea e impreuata calatori'a pe acolo. Acea au inceputu si pe campia se inlesni prin facerea drumurilor petruite, ici colea s'au si seversitu; — acumu e propusu unu planu, ca dela Zau sa se pregatesca unu drumu cumu-lu numimu noi de tiara, care are a se combina cu drumulu M-Vasarheiului. Parerea publica aru fi, ca sa se duca lineam dela Agarbiciu la Zau, pentruca economii campeni din partile acelea toti la morile Ariesiului si macina fruptele sele, orasiulu indemanatu le e Turd'a; acea linea e pornita inca din timpurile mai dinainte, si cu tote ca materialulu cuviinciosu inca nu le e spre greutate, totusi pentru grati'a si favorea unoru dd. possessori mari se dice: ca dela M. Ludos sa se pornesca drumulu catra Zau; — a minori ad majorem. Ore nu vomu umbla asiã noi campeni si acesta parte a Transsilvaniei si cu drumulu de feru?! S. M.

Prospectu politicu.

Atatu in interiorulu monarchiei, catu si afara de monarchia orizontulu politicu se intuneca mereu. Inlantrulu monarchiei scirea despre cris'a ministeriala nu vrea sa inceteze, ci in cele din urma ni se asigura, ca ministrulu de statu Schmerling in tempulu din urma s'au abtinutu si se abtiene inca dela afacerile publice ale statulu. Despre conf. Degenfeld cerculeza scirea ca si-a datu dimissiunea. (Foile mai noue demintiescu.)

Idei si brosiuri se respandescu despre o noua complanare cu Ungari'a. Pentru aceasta complanare se voru chiamã de si nu oficiosu, barbati din Ungari's la o consultare.

In afara Austri'a tramite trupe de executiune la Schleswig-Holtein. Diuarele Vienese sperenze in cea mai mare parte, ca executiunea acest'a nu va aveaurmari resboiase, si credu tare, ca regele Daniei numai de aceea trambita resbelulu, ca sa multiamesca si sa liniscesca opiniunea publica danesa, ca mai tardu apoi sa se pota intorce fara periculu la stipulatiunile protocolulu din Londr'a dela 1852, iu urm'a caror'a se remana elu ducele ambeloru ducate in cestiune.

Angli'a si Russi'a se staruiesca tare prelanga acest'a. Incatu pentru Franci'a, aceea sa vede forte aplicata a apera caus'a, germana in cestiunea de fatia.

Missiunea generalulu francesu Fleury la Capenhag'a inca se esplica ca midilocitoare in favoora confederatiunei germane.

Ajutorulu din partea Franciei si a ori carei puteri va fi forte fara succesu, deca privimu la neintielegerea ce domnesce in confederatiunea germana in tempulu presente. Caci decandu Austri'a au tramisu nota identica cu cabinetulu din Berlin si au contribuitu la conclusiunea confederatiunei, au perdutu si mai tare simpatihie statoru confederatiunei germane meridionale. Bismark inse, de si e urgisitu de Germani'a intriga, deca va da cu alta oca sine depesiei din 18 Dec. n. din Berlinu o estindere mai mare promitiendu Germaniloru resboiulu natiunalu, pote fi lesne sustienutu, ca unu malum necessarium, si atunci Austri'a sta izolata fatia cu confederatiunea.

Pe langa tote asecurarile diuareloru germane din Viena pregãtirile in Dani'a si espectoratiunile regelui din Stockholm nu arata semne de pace.

Ide'a congressulu inca nu dispare de pe terenulu diuaristicu.

Pe langa dens'a pregãtirile de resboiu se continua in tote partile.

Per idearum asociationem revenimu iar la scirile despre importãrile de arme in Romani'a, ce le trambita mereu

dtuarele, in forma de denuntiatiune, in care nu pôte vedea nimenea nici o crima, dâca unu statu se inarmâza, pentru cã sa-si apere autonomi'a sea. Gortschakoff, se dice, ca aru reclamã de astadata purtareã principelui Cuz'a fatia cu importarea armelor, acelu Gortschakof, carele, cându treceau armele in Serbia nu diceã nimicu.

Amu fostu promis in nr. trecut u aretã mai prelargu cetitorilor nostri modulu, prin care s'au inlaturatu certele despre responsulu la cuventulu tronului prin ministrulu prim. Cogalnicenu. Eata cum ne relate „Buciumulu“ faptulu acest'a:

„In anulu trecut, dice ministrulu primu Cogalnicenu, Domniloru, mai multe septemãni tînu desbaterea responsului la discursulu tronului. Din acea adresa au provenitu tôte conflictele intre puterea esecutiva si cea legislativa. Spre a se curmã aceste conflicte, puterea esecutiva a numitu unu altu ministeriu cu missiunea de a pune armonia intre puterea esecutiva si cea legislativa, si astfel a se pune unu capetu conflicteloru dintre aceste doue puteri. Mesagiulu, cu care s'a convocatu camer'a, a facutu unu pasu spre acestu resultat; program'a ministeriului a urmatu pe aceeasi cale. Primulu proiectu ce v'a depusu ministeriulu v'a datu dovêda, ca suntemu ministri respectãndu drepturile Adunãrei.

„Ce a fãcutu comissiunea insarcinata cu responsulu la discursulu tronului? Ea n'a fãcutu nici unu pasu spre impacare, dupa cumu a fãcutu ministeriulu; ci a fãcutu unu proiectu de adresa menitu a atitiã confictele trecute. Acelu proiectu s'a retrasu si s'a depusu unu alu doilea.

„Dupa cãtu pôte cine-va intielege, amu intielesu si eu acestu alu doilea proiectu. Elu e cã si celu d'antãiu, e, cum se dice cu o vorba grecêsca, unu *επιτομή* unu a b r e g é scurtu si coprindiatoiu.

„Ministeriulu a declarat u celu d'antãiu proiectu, si declara si la acest'a, ca nu-lu priimesce. Din momentulu cându se va votã acestu proiectu, noi vomu depune dimissiunea si nu ne veti mai avé in fatia spre a ne intrebã de unde suntemu. Tronulu va fi chiamatu atunci sa se rostêasca. Elu va face apelu la natiune si tier'a se va pronuntia; si tier'a, in impregiurãrile dinintr'u si din afara, va merge in nainte.

„E insa ceva in proiectulu dv.; e ceva care ne pôte impacã. D-v. diceti, ca asceptati cã guvernulu sa ve infãtisieze proiecte si D-v. sa-i dati celu mai caldurosu concursu. Noi v'amu infãtisiatu proiecte, si ve vomu infãtisiã. D-v. ne fãgaduiti concursulu, noi vi fãmu datu si vi-lu dãm: sa ne punemu dara pe lucru. La lucru! Domniloru. Lasati adresa, si la lucru! Votati proiecte. Dêca vomu fi la inaltimea missiunei nãstre, veti fi datori sa ne laudati. Tiera ne va vedé. Acêsta adresa ne pune pe terenulu luptelor; lasati-o la o parte spre a ne impacã pe terenulu faptelor.“

Cuventulu d. ablegatu Pope'a

In siedinti'a 57 din 7 Decembre 1863, din senatulu imperialu.

Luandu-mi voia a radicã cuventu, pentru de a aduce innainte in acêsta inalta casa unele impregiurãri despre academi'a de drepturi din Clusiu, la care m'au indemnatu cele dise in preliminaru si respective in relatîunea comitetului: acêst'a, Domniloru, nu o facu nici decãtu de aceea, ca dór asi u fi contrariu immultrei institutiuniloru jurisprudentiale din tier'a nãstra; nici pentru aceea, ca dór asi u avé ceva in contr'a academie de drepturi din Clusiu restituite dejã, prin urmare nu ca dór n'asi u consimti cu intentiunile inaltului regimu in privinti'a acêst'a.

Din contra trebnie sa marturisescu, ca recunosc u lauda, cumu inaltulu regimu si-a pusu silinti'a si a portatu grij'a cuvenita, spre a se restitui acêsta academia de drepturi din Clusiu.

Totu ce asi u dorî e, cã intentiunile binefacãtore ale inaltului regimu sa fia generale, cã adica acelea sa se estinda de o potriã asupra tuturoru locuitoriloru tieriei, asupra tuturoru popóreloru din tierã.

De aceea dar' cãte-mi voi u luã voia a le vorbi, nu suntu indreptate nici in contr'a unei'a, nici in contr'a alteia din cele doue academii de drepturi, ce sustau de fatia in Transsilvani'a; acelea se reducu mai vertosu la o academia de drepturi, ce inca nu esista, carea insa aru trebui sa esiste, adeca la infiintiãrea unei a trei'a academie de drepturi pentru Romãni din Transsilvani'a.

Va bate pôte la ochi, domnii mei, ca eu, fiindu in patri'a mea doue academii de drepturi si aflanduse acumu finantiele in stare critica, sum aplicatu a preinde infiintiãrea si unei a trei'a academie de drepturi.

Dêca insa se va considerã, ca ambe aceste academii de drepturi, un'a in Sabiu si alt'a in Clusiu, au caracterulu loru specialu natiunalu; dêca se va considerã, ca un'a e academiã juridica germana, a dou'a magiara; dêca in fine se va considerã, ca bas'a constitutiunei transsilvane e sistem'a natiunala si confessionalã: atunci credu, ca va perî aceea ce aru poté bate la ochi.

Avuî onórea a dice, ca de presinte esista in Transsilvani'a doue academii de drepturi, adeca un'a in Sabiu, cealalta in Clusiu, carea din urma de curendu se restitu.

Cãtu pentru cea d'antãiu, pentru cea din Sabiu, aceea pare-mi-se, se infiintiã la anulu 1844 din averea natiunala a Sasiloru. Ea dara a fostu dotata de natiunea sasêsca, ea avu professorii sei proprii natiunali, limb'a instructiva fu cea germana; academi'a de drepturi dar cu totu dreptulu se poté numi germana. La anulu 1850, de nu me insielu, se prefacû aceasta academia de drepturi in academia a statului, ansa asiã, ca acumu nu se mai dotã din fondulu natiunatu, ci din vistier'a comuna a statului. Fiindu ca la acêsta academia si acum suntu asiediati professori germani; fiinduca mai departe limba explicativa e cea germana: de aceea nu mai incãpe indoiêla, ca acêsta academia n'aru trebui privita si astadi cã academiã germana.

Asemenea se are lucrulu si cu academi'a de drepturi din Clusiu restituitã acum. Ea esista anca innainte de anulu 1848, si numai in anulu acêst'a din urma incetã. (? Red.)

Si academi'a acêst'a, incãtu mi aducu aminte, a fostu infiintiãta din fondulu religiunaru alu bisericei romano-catolice. (Voce: ba nu!) Celu putinu a fostu dotata din acelu fondu religiunaru.

Limb'a ei explicativa pâna la 1846 fu cea latina, cãci mai nainte ea a fostu limb'a publica oficiosa in toti ramii administratiunei. La anulu 1846 ansa se introduse limb'a magiara. Se pôte dar dice cu totu dreptulu, ca academi'a de drepturi din Clusiu nainte de 48 au avutu caracteru natiunalu un-gurescu. De curendu veduramu, ca acêsta academiã de drepturi, suspensata la anulu 1848, se reinfintiã, si anume prin inaltulu regimu, si ca professorii ei nu se mai dotêza din fondulu religiunaru alu bisericei romano-catolice, ci cã si cei dela academi'a din Sabiu, din cass'a comuna a statului. Trebuie sa presupunu, ca limba explicativa va fi cea magiara, deschiderea ei au urmatu numai in dilele acestea.

Din cele premisse se vede dar, ca de presinte esista in Transsilvani'a doue academii de drepturi, ca amendou au caracterulu loru natiunalu, ca un'a, cea din Sabiu, e academiã de drepturi germana, a dou'a, cea din Clusiu, un-guresca.

Insa, domniloru, mai esista o natiune, si inca o natiune multu mai numerosã, decãtu celelalte doue, adica decãtu cea magiara si cea germana la olalta; acêst'a e natiunea romãna, carea numera preste unu millionu de suflete. Si din motivulu acêst'a, dar si din celalaltu motivu multu mai ponderosu, din motivulu adica ca natiunea romãna astadi nu mai e numai tolerata (suferita), ci au cascigatu positiune egala cu celelalte doue natiuni ale tieriei, credu ca aru fi numai cu dreptulu, de a se mai infiintiã si a trei'a academiã pentru Romãni din Transsilvani'a.

De asta data nu voi u sa aducu propunere formala, ci-mi luai numai voia a aduce lacunoscinti'a inaltului regimu aceste convictiuni si pareri individuale ale mele, si a apelã la inim'a lui cu rogarea, cã inaltulu regimu sa staruiesca ori a se mai infiintiã si o a trei'a academiã de drepturi in Transsilvani'a, ori apoi fatia cu starea cea rea finantialã, in carea fãra indoiêla ne aflãmu, a se contrage cele doue academii de drepturi, ce esista, adica cea din Clusiu si cea din Sabiu, intr'o singura academiã de drepturi paritetica, si adica asiã, cã la asiediãrea profesoriloru la acêsta academiã paritetica de drepturi sa se ia 'n consideratiunea cuvenita atãtu natiunile cãtu si confesiunile tieriei recunoscute prin lege si cã apoi obiectele de invetiamentu sa se propuna in tôte trele limbile tieriei.

Eu credu, domniloru, ca 'n moduln acêst'a se va cascigã o crutiãre insemnata si se va coresponde cerintelor si asceptãrilor tuturoru natiuniloru si confesiuniloru din tierã recunoscute prin lege.

Romãni de peste Carpati.

(Din „Reform'a.“)

Fratii nostri de dincolo de munti lupta ca multa inteligintia si patriotismu pentru libertate si natiunalitate. Ei facu pasi mari cãtra unitatea natiunala. Press'a si tribun'a la ei suntu cele doue pedestale, de pe care-si desvaluie inaintea

lumei civilizate simțimentele lor fraterne, iubirea și devotamentul lor pentru cauză comună, nevoile și aspirațiile lor către viitor. Ceea ce este de admirat la frații noștri de peste Carpați, este concordița și iubirea dintre frații de același sânge, tactul și paciința, credința ce au în realizarea viitorului gînte române, a naționalității, totuși sunt d'acord a lupta într-unu cuget și ideia, și putem dice, cu mai mult entuziasm și de cătu noi: căci la ei nu se vedu acele miserii politice, acele uri intestine, acea sete de predominarea unor a asupra altor a, acea ideia fatală de exclusivism și de impunere, care sfășia la noi pe fiii aceleiasi patriimame, și care adese-ori duc la catastrofe funeste, la lupte civile și sangerose, și sfârșescu une-ori a perde o naționalitate.

Frații noștri trans-carpațini luptă cu mai mult foc, și putem dice ca se interesăza mai multa ei de noi, decât noi de densus. *) Căndu va sosi ore momentul, că sa-i imităm, și sa acităm cătra densus datorit a noastră de frați adeverați, de frați de același sânge, sa ne stringem cu totii impregiurulu caminului parintescu, sa ne spunem unii altor a toate păsurile și nevoile noastre, sa ne punem cu totii la lucru pentru fericirea patriei noastre, și într-un simțimentu de solidaritate și cordialitate, sa impartasim cu totii binele său reulu, beneficiile său restristea sôrtei noastre comune?

Frații noștri de peste Carpați suntu tare coprinși de simțimentulu naționalității; acelu simțimentu pare a fi mai tare la densus, și elu transpira în toate lucrările lor, în dietă, în pressă, și pâna chiaru în reuniunea de dame; damele iau acolo parte activa la luptă pentru naționalitate și regenerarea patriei. Bine-cuvențati dar fia frații și sôrurile noastre de peste Carpați!

Dar noi ce amu facutu și ce facem, că sa le probăm simțimentela noastră fraterne, iubirea ce le păstrăm, interesulu ce le datorim? Nimicu și iar nimicu. Nici macar o urare, seau o salutare de frate. Nici macaru unu semnalu de iubire și de frație din parte-ne.

Prin dietă lor, frații de peste Carpați au datu o lovitură de mörte elementulu eterogenu, și au radicațu susu drapelulu propriei lor esistenție. Ei au mai multe organe de publicitate, în care transpira pre fia-care pagine simțimentulu naționalității și alu libertății române. Pressă lor se compune de vre o diece diuarie apröpe, care de care mai vechi, ce se sustinu, și din care cele mai principale suntu următoarele:

„Concordița“, diuaru ce apare în Pestă de două-ori pe septemăna, sub redacțiunea inteligentă a bunulu și eruditulu patriotu Alessandru Romanu, editur a și proprietatea demnulu cetățienu Sigismund Pop. Pretiulu abonamentulu la acestu diuaru este de 14 fiorini pe anu. Ațatu prin formă sa cătu și prin ideile ce contine, „Concordița“ este unulu din cele mai bune și mai innaintate organe de publicitate, este avangardă prese române de peste Carpați. „Concordița“ numera alu treilea anu alu esistenției sele.

„Gazetă Transsilvaniei“, ese la Brasiov de două-ori pe septemăna, Mercuru și Sămbată, sub Redacțiunea Dlui Iacobu Muresianu; editiunea și tiparulu Dlui Ioane Gett; acestu diuaru numera 26 ani. Pretiulu abonamentulu este de trei galbini pe anu.

„Telegrafulu Român“, ese la Sabiu de două-ori pe septemăna, Joi și Duminecă, sub Redacțiunea Dlui Zacharia Boiu; elu apera cu ardore interesele comune ale Românilor. Pretiulu abonamentulu este de 12 fiorini pe anu.

„Amiculu Scölei“, föia literaria și instructiva, care se ocupa cu educațiunea și instructiunea, și apare în fie-care Sămbată, sub Redacțiunea Dlui V. Romanu, cu pretiulu de 30 lei pe anu.

„Föia pentru minte, anima și literatură“, förte instructiva, interesantă și folositöre. Ese odata pe septemăna totu sub Redacțiunea Dlui Iacobu Muresianu, și se mparte pe lănga „Gazetă Transsilvaniei“.

„Auroră“, diuaru illustratu, de o forma elegantă și plină de gustu, și a cărei lipsă decâtu-va tempu încöce o regretăm förte multu.

„Umoristulu“, föia glumetă și plină de spiritu, ese în Pestă, de trei-ori pe luna, sub Redacțiunea Dlui George Ardelenu. Pretiulu abonamentulu este de 7 fiorini și 20 Cruceru pe anu. **)

Afara de aceste diuare, din care unele suntu förte vechi

*) Unu adeveru, care noi cesti de dincöce toldeun a lamu simțitu cu profunda dorere.

**) „Organulu pedagogicu“ föia lunaria pentru educațiune și instructiune sub redacțiunea d. Ioann Popescu, esc, că și Tel. Rom. în tipografiă diecesei gr. resaritene din Sabiu, pretiulu lui 5 f.

și care se sustinu cu toate acestea, mulțamita patriotisimulu fratilor noștri de peste Carpați, mai apară și alte diuare pe care nu le primim, și despre care nu putem vorbi, precam în Bucovină apare unu diuaru (germanu. Red. Tel. Rom.) intitulatu „Bucovină“, din care amu primitu acumu cătu-va tēmpu abiă câte-va numere.

Facem apelulu totoror Românilor pentru sustinerea acestor foi române, care în midiloculu atător obstacole și elemente eterogene au sciutu sa se sutina și sa propage cu tota vigörea și mtiementulu naționalității.

Limbă este unulu din stălpii puternici ai unei naționalități, și frații noștri de peste Carpați au intielesu acestu adeveru, au sciutu sa intretina prin limba și prin toate sacrificiele posibile, naționalitatea lor, în midiloculu maghiarismulu și a germanisării propagate cu atăta inversiunare de cătra inamicii seculari ai naționalității române. Frații noștri au sciutu totu-deun a sa țina peptu flagelelor destructöre, ce au venitu peste densus, sa le combata și sa le invingă.

Eata frații noștri de peste Carpați! Eata esemplulu ce ne dau ei pe tota diuă, cu toate că suntu în nisce condițiuni cu totul diferite și esceptiunale decâtu noi! Dea dōmnu că sa scim a profită de esemplulu lor, și astfel sa putem pasi cu totii pe calea progresulu și a unității naționale, de care sntem asiă de setosi și de nerabdatori. I. G. V.

Nr. 70.—2

Concursu.

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci ale scöeloru populare din Comunele Fenatie și Trestia, cu care e impreunata o leafa annuală: pentru cea d'antăiu 10 f. v. 0 a. și quartiru naturalu— pentru cea de alu doilea 6 j. v. 5 a. și 4 stăngeni de lemne:—

Prin acest a sa deschide concursu pâna 'n 15 Decembre a. c. Doritorii de a ocupă un a ori alt a din aceste statiuni, debuie sa-si produca Atestatele despre absolvarea cursulu pedagogicu în Institutulu gr. or. din Sabiu, și atestate despre purtarea lor morale, cu care au a se infatösiă pâna în prefiptulu tempu la subscrișulu.

Fauresi în 21 Novembre 1863.

Gregoriu Ciocasiu, Protöpu și Inspectoru scoalelor gr. or. în Districtulu Cetății de Pétra.

Nr. 71.—2

EDICTU.

Tatiana Ioann Nazariu din Herman, carea cu necredinția parasi pre legiutulu ei barbatu Nicolae Achimu Radu Thomej totu de acolo, și nu se scie loculu aflării sale, se provöca prin acest a, în terminu de unu anu, și o di, dela datulu de josu, a-se presentă inaintea subscrișulu scaunu Protöpopesen, căci la din contra, și în absenția ei, se va decide acēta cauza divortială, în sensulu SS. Canöne ale Bisericei noastre greco-orientale.

Dela Scaunulu Protöpopescu greco-orientalu alu Tractulu II. alu Brasiovulu.

Brasiovu în 29 Novembre 1863.

Ioann Petricum. p. Protöpu.

Pretiurile de piatia
din Sabiu, Marti în 10/22 Decembre 1863.

	fl.	xr.
Grăulu de frunte, galēt'a nemt. (Metzen) *)	3	60
„ de midilocu „	3	33
„ de cöda „	3	7
Secar' a galēt'a nemțiesca (Metzen) *)	2	—
„ de midilocu „	1	93
„ „ cöda „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	33
„ „ midilocu „	1	27
„ „ cöda „	1	20
Cucuru zulu galēt'a nemțiesca (Metzen) *)	1	87

*) 3 galete nemțiesci suntu 2 galete ardelenesci.

In nr. din urma 111 fati a 447, rendulu 8—9 citese: La titulu „acoperire“ a proiectatu majoritatea comitetulu 15,756,909 f., pecandu minoritatea etc.

Coreșpundința.

La mai multi: Locuinția Esc. S. D. Eppu Br. de Siagun a în Viennă e în cetate; otelulu: Regele Ungariei (Stadt, Hotel König von Ungarn).— DD. V. M. și A. O. în R. Nu se pöte; tempulu nu inșamierța a Ve scrie. D. N. A. în Iasi. Ne rogăm pentru ceace avurati placere a ne promite.